

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний університет

Кафедра міжнародної економіки

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА

обов'язкова

Освітньо-професійна програма Економіка: Економічна кібернетика

Спеціальність 051 Економіка

Спеціалізація Економічна кібернетика

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Економічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: д.е.н., проф. Шилепницький П.І., к.е.н., доц. Саєнко О.С. к.е.н.,

асист. Роговська-Іщук Ірина Володимирівна

Профайл викладача (-ів) <https://interec.info/persons/shylepnytskyj-pavlo-ivanovych/>;

<https://interec.info/persons/rogovska-ishhuk-iryna-volodymyrivna/>;

<https://interec.info/persons/sayenko-oleksandr-sergijovych/>

Контактний тел. +380958740198; + 380505138066; +380505247165

E-mail: p.shylepnytskii@chnu.edu.ua

o.saienko@chnu.edu.ua;

i.rogovska-ishchuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації Очні консультації: за попередньою домовленістю.

(вівторок-середа з 14.00 до 15.00).

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна спрямована на формування цілісного уявлення про структуру та особливості світового ринку в умовах економічної глобалізації, про форми міжнародних економічних відносин, про особливості функціонування міжнародних ринків. Дозволяє систематизувати знання, отримані з інших дисциплін, у напрямку розуміння особливостей формування і розвитку міжнародних економічних відносин.

2. Мета навчальної дисципліни: формування у студентів знань про загальні світогосподарські процеси та особливості міжнародних економічних відносин на сучасному етапі розвитку світового господарства, сприяння отриманню навичок здійснення аналізу міжнародних ринків та виявлення тенденцій у галузі міжнародної економіки

3. Пререквізити. З метою підвищення ефективності засвоєння курсу йому передують такі навчальні дисципліни, як «Економічна теорія», «Мікро економіка», «Макроекономіка», «Гроші та кредит».

4. Результати навчання (відповідно до компетентностей та програмних результатів освітньо-професійної програми «Економіка: Економічна кібернетика»)

Загальні компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

Фахові компетентності:

- Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.
- Розуміння особливостей провідних наукових шкіл та напрямів економічної науки.
- Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.
- Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
- Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

Програмні результати навчання

- Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки,
- Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.
- Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.
- Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду даментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

- Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
- Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати
- Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.
- Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в однієї або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.
- Обирати та освоювати інструментарій з розробки та супроводження програмного забезпечення (АПЕП).

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид Підсумкового контролю	
			Кредитів	Годин	Змістових модулів	Лекції	Практичні	Семінарські	Лабораторні	Самостійна робота		Індивідуальні завдання
Денна	2	4	5	150	2	30	30			90		Екзамен
Заочна												

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Назви тем	Кількість годин								
	Денна форма					Заочна форма			
	Усього	Лекції	Практичні	Індивідуальні.	СРС	Усього	Лекції	Практичні	СРС
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ									
Тема 1. Предмет і структура курсу “Міжнародна економіка”	12	2	2		8				
Тема 2. Базові поняття міжнародної економіки	12	2	2		8				
Тема 3. Відкрита економіка: значення та показники	12	2	2		8				

Тема 4. Теорії міжнародної торгівлі	12	4	2		6				
Тема 5. Міжнародна торгівля: суть, структура, показники	12	2	4		6				
Тема 6. Міжнародна торговельна політика	15	2	2		11				
Модульний контроль I									
Всього за ЗМ 1	75	14	14		47				
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МІЖНАРОДНИЙ РУХ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА І ФУНКЦІОНАЛЬНА СИСТЕМА СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА									
Тема 7. Міжнародний рух капіталу	12	4	4		4				
Тема 8. Міжнародна міграція робочої сили	12	2	2		8				
Тема 9. Міжнародна передача технологій	12	2	2		8				
Тема 10. Міжнародна валютно-фінансова система	12	4	2		6				
Тема 11. Інтеграційні процеси у світовому господарстві	12	2	4		6				
Тема 12. Моніторинг та регулювання міжнародної економіки	15	2	2		11				
Модульний контроль II									
Підсумковий контроль: іспит									
Всього за ЗМ 2	75	16	16		47				
РАЗОМ	150	30	30		90				

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Предмет і структура курсу “Міжнародна економіка”
2.	Базові поняття міжнародної економіки
3.	Відкрита економіка: значення та показники
4.	Теорії міжнародної торгівлі
5.	Міжнародна торгівля: суть, структура, показники
6.	Міжнародна торговельна політика
7.	Міжнародний рух капіталу
8.	Міжнародна міграція робочої сили
9.	Міжнародна передача технологій
10.	Міжнародна валютно-фінансова система
11.	Інтеграційні процеси у світовому господарстві
12.	Моніторинг та регулювання міжнародної економіки

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Оцінювання знань студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю знань.

Поточний контроль знань проводиться з метою виявлення якості навчального процесу та його результатів у міжсесійний період, що здійснюється в ході аудиторних та індивідуальних занять і перевірки самостійно виконаних студентами завдань, передбачених навчальною програмою дисципліни.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу, вироблених навичок здійснення економічних розрахунків, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст тем, умінь публічно та письмово презентувати певний матеріал.

Об'єктами поточного контролю знань студента є три види навчальної діяльності:

- рівень засвоєння знань та активність роботи на семінарських (практичних) заняттях;
- написання рефератів з окремих питань дисципліни;
- виконання модульних завдань під контролем викладача.

При контролі рівня знань та активності роботи студента оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у доповідях з теоретичного питання та виступах щодо застосування методики розв'язання ситуаційного завдання; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарське (практичне) заняття, у формі доповнення відповіді інших студентів, результати прикінцевого тестування.

У процесі контролю написання рефератів оцінці підлягає розкриття окремих питань навчальної програми дисципліни з використанням як літературних джерел, так і статистичних та аналітичних матеріалів.

Тематика рефератів подана до кожної теми семінарських занять. Обсяг реферату - 10-12 сторінок стандартного аркуша комп'ютерного набору. Термін подання реферату викладачу – не пізніше дати проведення відповідного семінарського заняття.

Модульні завдання, що підлягають оцінці, можуть виступати у формі тесту, який розв'язується в аудиторії, або в формі лабораторної роботи, яка виконується в комп'ютерному класі. Протягом семестру студент має пройти три модульні контролю, кожен з яких включає 2 завдання.

Перший модуль охоплює 1-6 теми, другий – 7-12 теми.

Вся діяльність студента під час поточного контролю оцінюється в діапазоні від 0 до 60 балів. При цьому оцінювання студента за виконання кожного виду навчальної діяльності базується на методі експертних оцінок.

Рівень знань студента оцінюється на основі його доповіді з теоретичного питання та результатів розв'язання ситуаційного (практичного) завдання за шкалою 5; 4; 3; 0 балів згідно з такими критеріями:

- на оцінку "5" заслуговує студент, який всебічно, безпомилково, в логічній послідовності і вільно розкрив теоретичне питання; самостійно і правильно виконав ситуаційне (практичне) завдання та продемонстрував знання методики його розв'язання;

- оцінку "4" отримує студент, який дав правильну, але неповну відповідь на теоретичне питання або розкрив всі аспекти поставленого питання, але припустився несуттєвих помилок; в основному володіє знаннями методики розв'язання ситуаційного (практичного) завдання, але потребує незначної допомоги з боку викладача;

- оцінку "3" отримує студент із неповними, але задовільними результатами роботи над завданнями;

- оцінка "0" виставляється студенту, який не розкрив вузлових елементів теоретичного завдання; не володіє методикою розв'язання ситуаційного (практичного) завдання або який відмовився відповідати на питання, поставлене викладачем.

Протягом семестру студент може виступати з доповіддю та розв'язанням ситуаційного (практичного) завдання (за власною ініціативою або за запрошенням викладача) не один, а декілька разів. Тому кінцева оцінка за цей вид навчальної діяльності визначається як середньоарифметична кількість балів; при необхідності вона округляється до величини, яка є кратною 2. Наприклад: $(5 + 10) : 2 = 7,5$ бала = 8 балів; $(0 + 5 + 5) : 3 = 3,3$ бала = 4 балів; $(0 + 5 + 0) : 3 = 1,7$ бала = 2 бали.

Активність студента при обговоренні питань, що винесені на семінарські (практичні) заняття, оцінюється за шкалою 5; 0 балів у межах семестру: 5 балів – за виступи із суттєвим

доповненням, якщо їх не менше трьох на заняттях; 0 балів – за відсутність виступів із суттєвим доповненням або якщо їх менше трьох.

У цілому протягом семестру за рівень знань та активність роботи на семінарських (практичних) заняттях студент може “заробити” максимально 55 балів: 45 балів – за виступи з доповідями або розв’язання ситуаційного (практичного) завдання плюс 10 балів – за активність в обговоренні питань семінарських (практичних) занять.

Реферати оцінюються за шкалою 5; 4; 3; 0 балів: за повне розкриття теми реферату - 5 балів; за частково неповне розкриття – 4 бали; за неповне розкриття теми та невикористання фактичних матеріалів, що характеризують ситуацію на глобальних ринках, - 3 бали; за відхилення від теми, а також за порушення терміну подання або невиконання реферату - 0 балів.

Кожне модульне завдання оцінюється за шкалою 10; 9; 8; 7; 6; 5; 0 балів залежно від відсотка правильно виконаних завдань. За умови менше 50% правильних відповідей на модульне завдання студент отримує оцінку “0”.

За три модульних завдання студент може максимально отримати 15 балів. У підсумку за три види поточного контролю знань максимальна сума балів за семестр формується таким чином: $60 = 40 + 5 + 15$.

Основною формою підсумкового контролю знань є екзамен.

Метою іспиту є встановлення фактичної відповідності та оцінка рівня знань студентів вимогам програми дисципліни.

Завданням екзамену є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв’язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни.

Екзамен проводиться у письмовій формі за розкладом, який доводиться до студентів заздалегідь до початку екзаменаційної сесії. Тривалість заліку - дві академічних години.

Екзамен проводиться викладачем - лектором потоку. Кожен студент отримує окремий білет, завдання з якого він переписує в бланк письмової роботи і дає на них відповіді.

Після закінчення екзамену роботи здаються викладачу, який їх перевіряє та оцінює.

Місце і час оголошення результатів доводяться до студентів на початку заліку. Результати заліку та загальна підсумкова оцінка доводяться до студентів лектором потоку.

Усі суперечливі питання щодо підсумкових результатів іспиту розглядаються і вирішуються спільно з екзаменатором, за незгоди студента - апеляційною комісією факультету.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається із суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання екзаменаційних завдань. До екзаменаційної відомості заносяться сумарні результати в балах поточного контролю та іспиту.

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- аналітичні звіти;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка “А” передбачає: глибоку, всебічну відповідь на всі екзаменаційні завдання; чітке логічне і аргументоване викладення набутих знань з безпомилковим використанням наукової термінології, а також наведення конкретних прикладів; повне

володіння студентом програмним матеріалом; уміння застосовувати теоретичні знання на практиці при вільному володінні технічними засобами; уміння пов'язувати суміжні дисципліни з фаховою (спеціальною) дисципліною; сумлінну роботу студента протягом семестру.

Оцінка “В” відрізняється від оцінки “А” тільки тим, що студентом було допущено несуттєві неточності і не проявлено належної самостійності у викладенні думок. Знання програмного матеріалу добрі, зміст екзаменаційних питань розкрито, відповідь послідовна, чітка, грамотна і не потребувала особливого втручання викладача. Студент продемонстрував уміння використовувати теоретичні знання на практиці при вільному володінні технічними засобами.

Відповідь оцінюється на оцінку “С” за умови, що студент виявив достатні знання теоретичного матеріалу відповідно до програми курсу та вміння співвідносити теоретичні знання із практичною ситуацією, проте у відповідях було допущено певну кількість значних помилок і недоліків.

Оцінка “D” ставиться тоді, коли студент не повністю розкрив зміст екзаменаційних питань, програмний матеріал викладається ним непослідовно із суттєвими неточностями та помилками у формулюванні наукової термінології. Студент поверхнево знайомий з рекомендованою літературою, теоретичні знання застосовуються ним на практиці із значними труднощами, допущено помилки при вирішенні задач. Знання суміжних дисциплін та новітніх наукових даних з навчальної дисципліни є слабкими.

Відповідь оцінюється на “Е” у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу.

Оцінка “F_x” ставиться тоді, коли студент не розкрив зміст екзаменаційних питань, при відповідях допустив грубі помилки, практично не вживав наукової термінології та не володіє більшою частиною програмного матеріалу. Студент не знає рекомендованої літератури, не може пов'язати зміст теоретичних положень з вирішенням практичних завдань. Студент не має достатніх теоретичних знань та практичних навиків, які б дозволили повноцінно виконувати обов'язки фахівця з вищою освітою.

Система ліквідації академічної заборгованості з дисципліни має такий зміст:

- студенти, які набрали за результатами поточного і підсумкового контролю від 25 до 49 балів, після належної підготовки мають право повторно скласти іспит;

- студенти, які набрали за результатами поточного і підсумкового контролю від 0 до 24 балів, зобов'язані пройти повторний курс вивчення дисципліни перед повторним складанням іспиту.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування, самостійна робота та модуль-контроль													Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
ЗМ 1						ЗМ 2									
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	МК	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	МК		
4	4	4	4	4	4	6	4	4	4	4	4	4	6	40	100

5. Рекомендована література основна

1. Антофій Н.М. Міжнародна економіка : навч. посіб. / Н.М. Антофій, О.В. Булюк, С.В. Фомішин; за ред. С.В. Фомішина. Херсон : Олді-плюс, 2013. 350 с.
2. Міжнародні економічні відносини : підручник А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.
3. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : навч. Посібник. Т.В. Шталь [та ін.]. Харків : «Видавництво «Форт», 2015. 364 с.
4. Міжнародна економіка: підручник. Савельєв Є.В., Зварич І.Я. Тернопіль: ТНЕУ 2018. 424с.
5. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: навч. посіб. А.О. Босак та ін.; Нац. ун-т «Львів. політехніка», Навч.-наук. ін-т економіки і менеджменту. Львів : Міські інформ. системи, 2017. 364 с.
6. Міжнародна економіка : підручник. Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, Я. М. Столярчук. — К. : КНЕУ, 2014. 762, [2] с.

допоміжна

7. Бабенко А. Г. Міжнародна економіка. навч. посіб. Дніпропетр. держ. фінанс. акад. Дніпропетровськ: Дніпропетр. держ. фінанс. акад., 2013. 308 с.
8. Сахаров В. Є. Міжнародна економіка: навч. посіб. 2-ге вид., випр. К. : Ін Юре, 2008. 432 с.
9. Лук'яненко Д. Міжнародна економіка Держ. ВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Київ : КНЕУ, 2014. 762 с.
10. Румянцева А. П. Міжнародна економіка: підручник 3-тє вид., перероб і доп. К.: Знання, 2006. 479 с.
11. Міжнародна економіка: Практикум: навч. посіб. за заг. ред. А.О. Старостіної. – К.: НВП «Інтерсервіс», 2015. – 416 с.
12. Босак А. О. Міжнародна економіка: теоретичні та прикладні аспекти: навч. посіб. [в 2 ч.] Львів: Міські інформаційні системи. Ч.1. 2015. 244с.; Ч.2. 2016. 205 с.
13. Михайлина Д.Г., Роговська-Іщук І.В. Транскордонна кластеризація як інноваційний вектор включення у глобальний відтворювальний простір. Науковий вісник Чернівецького національного університету: Збірник наукових праць. Економіка, 2013. Вип. 650-652. С.288-295
14. Пробоїв О.А., Роговська-Іщук І. В., Структуровані продукти й синтетичні інструменти на глобальних фінансових ринках// Пробоїв О.А., Роговська-Іщук І. В., Економіка і суспільство, Вип.№ 16, 2018, С.88-97.

- 15.Роговська-Іщук Ірина, Саєнко Олександр, Синергетичний підхід в дослідженні міжнародних фінансових ринків//Scientific letters of academic society of Michal Baludansky Vol. 5 N.1.2017., P. 119 – 123.
- 16.Михайлина Д. Г., Роговська-Іщук І. В., Альтернативні функції логотипу в умовах глобалізаціїринкового середовища // Михайлина Д. Г., Роговська-Іщук І. В., Вісник ЧТЕІ КНТЕУ, Випуск І-ІІ (65-66), 2017, С. 434-443
- 17.Роговська-Іщук Ірина, Ковальчук К-О. Прояви та наслідки фінансової глобалізації у світі та в Україні// Роговська-Іщук Ірина, Ковальчук К, Науковий вісник Чернівецького національного університету: Збірник наукових праць, випуск 789 Економіка, С.9-16.
- 18.Саєнко О, Демчук Н., Роговська-Іщук І.В. Соціальні цінності українського суспільства: довіра, солідарність, відповідальність/ Саєнко О, Демчук Н., Роговська-Іщук І.В.//Релігія та соціум: міжнародний часопис №3 – 4 (31- 32), 2018, С. 64-69
- 19.Михайлина Д.Г. Сучасні імперативи організаційної реструктуризації міжнародних корпорацій. Науковий вісник Чернівецького національного університету: Збірник наукових праць. Економіка. 2011. Вип. 557-558. С. 136 – 140 URL: http://econom.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/07/nv_557-558.pdf
- 20.Михайлина Д.Г. Сучасні тенденції транснаціоналізації української економіки. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий збірник, 2011. Вип. 7. Т. 2. С.238-242 URL: <http://lib.pnu.edu.ua/files/zbirnyky/aktual-problem-2011-7-2.pdf>
- 21.The Best Global Marketing Strategies for 2020 /By Anush Clive Fernandes . In Sales . January 21, 2019. 13. URL: <https://verloop.io/blog/the-best-global-marketing-strategies-for-2020/>
- 22.Three Global Marketing Trends You Need to Know in 2019. URL: <https://www.wordbank.com/us/blog/international-marketing/global-marketing-trends-2019/Trade Shocks and Tensions>. URL: <https://www.weforum.org/projects/trade-shocks-and-tensions>
- 23.Paul Hirst & Grahame Thompson The problem of ‘globalization’: international economic relations,national economic management and the formation of trading blocs Economy and Society Volume 21, 1992 - Issue 4
- 24.Shaping the Future of Trade and Global Economic Interdependence. URL: <https://www.weforum.org/platforms/shaping-the-future-of-trade-and-global-economic-interdependence>

6. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державного комітет статистики України
URL:<http://www.ukrstat.gov.ua>

2. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
3. Офіційний сайт Державної митної служби України URL: <http://www.customs.gov.ua>
4. Офіційний веб-сайт Державної служби експортного контролю URL: <http://www.dsecu.gov.ua>
5. Офіційний сайт Європейського Союзу URL: [http:// www.europa.eu.int](http://www.europa.eu.int)
6. Офіційний сайт ЮНКТАД URL: [http:// www.unctad.org](http://www.unctad.org)
7. Офіційний сайт СОТ URL:: [http:// www.wto.org](http://www.wto.org)
8. Офіційний сайт Світового центру даних з геоінформатики та сталого розвитку URL:: <http://wdc.org.ua/uk/sustainabledevelopment/> publications.
9. Офіційна сторінка статистичної бази ООН. URL: <http://www.trademap.org>
10. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень URL: [http:// www.niss.gov.ua](http://www.niss.gov.ua)